

Formulář

2019

„Nejlepší projekt prevence kriminality na místní úrovni“

1. Uveďte název a předkladatele projektu a realizátora (kontaktní údaje).

Název: Řekni NE!, s podtitulem ONLINE SEXUÁLNÍMU NÁTLAKU A VYDÍRÁNÍ DĚTÍ Předkladatel a realizátor projektu: Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV (NCOZ) Osoba odpovědná za projekt: plk. JUDr. Jiří Mazánek, 974842682, jiri.mazanek@pcr.cz, ředitel NCOZ Adresa: P.O. Box 41/NCOZ, 156 80 Praha 5 - Zbraslav Kontaktní osoba: kpt. PhDr. Růžena Randáková, Ph.D., 974842922, ruzena.randakova@pcr.cz
--

2. Stručně projekt popište a vysvětlete jeho hlavní a dílčí cíl(e).

<p>V roce 2017 se NCOZ SKPV zapojila do celoevropské preventivní kampaně proti internetovému sexuálnímu nátlaku a vydírání dětí v online prostředí s názvem #SayNo!, kterou spustil v červnu 2017 Evropský policejní úřad Europol varující před znepokojivým rychlým nárůstem počtu případů sexuálního nátlaku a vydírání dětí v online prostředí a upozorňující zejména na nebezpečnost online komunikace. Hlavním cílem kampaně je zvýšit informovanost a bojovat tak proti zvyšujícímu se trendu online sexuálního nátlaku a vydírání nezletilých osob. Kampaň je dále zaměřená nejen na zvyšování povědomí o dané problematice jako takové, ale také na posílení mechanismů hlášení a podpory v reakci na hrozbu online sexuálního nátlaku a vydírání dětí. Páchání této trestné činnosti totiž není poškozenými oznamováno v dostatečné míře z toho důvodu, že poškozené děti se buď stydí za materiál, který poskytly pachateli, nebo si neuvědomují, že se staly oběťmi trestného činu. Terčem online útoků se přitom stávají oběti již od sedmi let věku. Osobnostní a psychologický dopad na oběti takové trestné činnosti je markantní a nelze jej podceňovat. Jsou známy případy, kdy se děti sebepoškozovaly, vykazovaly známky sebevražedného chování nebo spáchaly sebevraždu poté, co se staly obětmi takového trestného činu. <u>Sexuální nátlak a vydírání páchané v online prostředí je jedním z nových kriminálních jevů dnešního digitálního světa, postihuje jak dospělé, tak i nezletilé, a jeho spáchání je usnadňováno rozvojem nových technologií, rozšiřováním oblastí s internetovým pokrytím i širokou dostupností mobilních zařízení.</u></p>

<p>Vzhledem k závažnosti a aktuálnosti tématu, kdy byl v posledních letech v České republice zaznamenán negativní vývoj v oblasti kybernetické kriminality, přesun kriminálních aktivit do virtuálního prostředí, strmý nárůst kybernetické kriminality a rapidní nárůst mravnostně motivovaných trestných činů oproti letům minulým, se NCOZ rozhodla dále rozvinout celoevropské úsilí Europolu, a cíleně na území ČR zahájila v roce 2017 národní kampaň ŘEKNI NE!, koncipovanou jako plánovaný dlouhodobý preventivní počín s dlouhodobým záměrem preventivního působení na léta 2017 – 2019 s celorepublikovým přesahem za účelem zvýšení bezpečnosti online komunikace především pak konkrétně prevence online sexuálního nátlaku a vydírání dětí. Jejím cílem je co nejvíce zvýšit informovanost o dané problematice, poskytnout odborné poradenství dětským obětem a potenciálním dětským obětem internetového sexuálního zneužívání a zvýšit tak mechanismus oznamování a podpory obětem v těchto situacích. Smyslem kampaně je, aby se české děti nestávaly obětmi této trestné činnosti a pokud už se stanou, aby vyhledaly pomoc a případ nahlásily kompetentním orgánům. Kampaň nemá v žádném případě ambice zakazovat dětem využívání online prostředí, resp. moderních technologií. Vždy je však třeba používat „selský rozum“, nenechat se zneužívat a vydírat, nenechat sebou manipulovat. Důležité je se v online prostředí chovat slušně, bezpečně a legálně, a také si uvědomit, že zmiňované materiály s explicitním sexuálním obsahem (fotografie/video) mohou oběť - dítě i vlivem veřejné povahy internetu či nemožnosti definitivního smazání obsahu sdíleného ve virtuálním prostředí poškodit nejen aktuálně, ale také až za řadu let v dospělosti. Přes veškeré snahy si samozřejmě uvědomujeme, že zde popisovaná preventivní kampaň není samo-spásná. Nicméně se domníváme, že pokud se díky ní podaří zachránit osud či dokonce život jednoho jediného dítěte, měla smysl.</p>
--

3. Které subjekty jsou zapojeny do realizace projektu? Jaká je jejich úloha v rámci projektu?

Projekt národní kampaně „Řekni NE!“ realizuje Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV.

4. Časové rozvržení projektu. Jedná se o projekt jednorázový či víceletý? Předpokládá se jeho pokračování i v budoucnosti?

Projekt „Řekni NE!“ byl od počátku koncipován jako 3 letá národní kampaň s dlouhodobým záměrem preventivního působení na léta 2017 – 2019 s celorepublikovou působností a mezinárodním přesahem. **Jeho úspěšnost a zájem o něj však předčil naše počáteční očekávání natolik, že se původně plánovaná 3 letá kampaň prodlouží minimálně ještě na rok 2020 ve své proaktivní fázi.** Efekt následných pozitivních dopadů lze však očekávat v podstatně delším časovém horizontu.

V každém případě jsme zvolili od počátku záměrně tento dlouhodobý koncept proto, že pouze opakovaná a pravidelně syčená prevence má dlouhodobý efekt. Lze bohužel předpokládat, že bez cílené a opakované osvěty ruku v ruce s dalším celospolečenským vývojem ve smyslu většího rozvoje moderních technologií, tlaku na výkon a rychlost, a tím i většího podílu života ve virtuálním světě, může dojít k ještě většímu nárůstu rizikového chování dětí na internetu, resp. k nárůstu případů sexuálního nátlaku a vydírání dětí v online prostředí.

5. Vyhodnocení projektu. Jaký způsob měření/hodnocení dopadů/přínosů projektů jste zapracovali do vašich plánů? Jaké konkrétní dopady/přínosy měl realizovaný projekt? Nakolik projekt dosáhl/přiblížil se stanoveným cílům (statistiky, evaluace dopadů na cílovou skupinu, snížení určitého typu kriminality, zvýšení pocitu bezpečí, dopad na preventivní chování apod.)?

PLÁN PROJEKTU:

Vzhledem k základnímu cíli kampaně, tj. co nejvíce zvýšit informovanost o dané problematice, jsme se zaměřili na co největší možnou informační distribuci tématu v co největší zásahu **primární cílové skupiny, tj. dětí ve věku 12-15 let s možným přesahem na věkovou hranici 9 – 11 let**, buď napřímo či v řadách odborné veřejnosti i dovnitř PČR, prostřednictvím státního sektoru, samosprávných celků, vzdělávacích institucí, subjektů zabývajících se přímo prevencí rizikové virtuální komunikace nebo prevencí kriminality či prevencí sociálně-patologických jevů u dětí a mládeže a to po celé České republice s důrazem a doporučením následné regionální podpory a propagace kampaně NCOZ i v odlehlejších místech mimo aglomerace velkých měst zejména v rizikových regionech. Měřitelnost projektu spatřujeme v počtu jedinců z cílové skupiny, kteří se díky cílené informační kampani dozvědí o tomto novém kriminálním jevu, jeho rizikovitosti a nebezpečí, které virtuální svět pro ně může znamenat.

KONKRÉTNÍ VÝSTUPY REALIZOVANÉHO PROJEKTU:

V rámci národní kampaně Řekni Ne! – online sexuálnímu nátlaku a vydírání dětí NCOZ připravila preventivní materiály (komiks a dokument osvětově-edukativního charakteru). Jsou primárně určeny pro děti ve věku 12-15 let s možným přesahem na věkovou hranici 9 – 11 let s doprovodným výkladem kompetentní dospělé osoby. Dále je mohou využít rodiče, pedagogičtí pracovníci, koordinátoři a metodici prevence a zástupci subjektů ze státního i soukromého sektoru zabývajících se přímo prevencí rizikové virtuální komunikace nebo prevencí kriminality či prevencí sociálně-patologických jevů u dětí a mládeže obecně.

- **Preventivní komiks ke kampani „Řekni Ne!“ byl od června 2018 do současnosti rozdistribuován zejména směrem k cílové skupině dětí v množství c. 140.000 ks a to se snahou o rovnoměrné rozvrstvení po celé ČR.**
- VIDEO „ŘEKNI NE!/Say No!“ v českém jazyce naleznete na YouTube či přímo na stránkách Policie ČR: <http://www.policie.cz/clanek/sayno.aspx>.
- Další informace o kampani Say No! / Řekni Ne! – online sexuálnímu nátlaku a vydírání dětí naleznete na www.policie.cz v sekci Prevence (Akce a projekty), či na stránkách NCOZ v sekci Prevence.
- Film k celoevropské kampani #SayNo!, byl medializován kromě internetových stránek Policie

České republiky rovněž na sociální síti Facebook a Youtube.

V tomto bodě bychom rádi uvedli, že nás velmi těší a jsme pyšní na to, že po 2 letech usilovné práce na kampani, její prezentaci a propagaci u širokého spektra posluchačů, měl k 10. červenci 2019 preventivní film SayNo! v českém jazyce 308.394 zhlédnutí na Youtube. Pro srovnání uvádíme počty zhlédnutí dalších hlavních preventivních projektů PČR: Utíkej, schovej se, boj - 60.054; Pijes, řídíš, zabíjíš - 5.035; Zabezpečte majetek - 4.371; Bereš, zemřeš - 3.116. Vídea projektu KPBI mají řádově 100-850 zhlédnutí.

Představení kampaně ze strany NCOZ proběhlo opakovaně v letech 2018 a 2019 na celorepublikovém setkání krajských koordinátorů prevence kriminality a koordinátorů prevence kriminality krajských ředitelství Policie České republiky pořádaném Odborem prevence kriminality MV ČR.

Informace o probíhající kampani #SayNo!, resp. informace o stavu kybernetické kriminality vč. mladistvých a nezletilých obecně, byly také předány pracovníky NCOZ formou přednášek pro různé cílové skupiny mimo jiné na následujících důležitých tematických akcích:

- KYBERKONFERENCE NÚKIB 2018;
- XV. ročník konference primární prevence rizikového chování, vzdělávání v prevenci, Praha;
- 8. mezinárodní konference - Řešení elektronického násilí a kyberkriminality, Jihlava;
- Workshop kybernetická kriminalita a „SayNo!“ pro OSPOD/KÚ;
- Mezinárodní konference obecních policií;
- Security Summit, Praha; ad.

Preventivní kampaň Say No! / Řekni Ne! – online sexuálnímu nátlaku a vydírání dětí byla také prezentována prostřednictvím tištěných i internetových médiích, v rozhlasovém a televizním vysílání, např. vystoupením v pořadu „Sama doma“ primárně cíleném na ženské publikum. K tomu doplňujeme, že podle závěrů ČSÚ jsou ženy na rodičovské sociální skupina, která v současné době v Česku podle statistik hojně používá a je jedna z neaktivnějších v komunikaci na sociálních sítích (89 %).

Kampaň Say No! / Řekni Ne! – online sexuálnímu nátlaku a vydírání dětí zástupci NCOZ představili na **58. Mezinárodním festivalu filmů pro děti a mládež ve Zlíně**. V rámci festivalu proběhly besedy policistů NCOZ s dětmi ze základních škol. Dále se uskutečnil odborný seminář pro pedagogické pracovníky, koordinátory či metodiky prevence kriminality a zástupce subjektů ze státního i soukromého sektoru, kteří se zabývají prevencí rizikové virtuální komunikace. Došlo k několika projekcím filmu „Say No!“ a byly představeny nové preventivní materiály kampaně. K podpoře filmového festivalu a naplnění cílů kampaně se policisté NCOZ zúčastnili festivalového půlmaratonu. **Důležitost a význam prevence kybernetické kriminality a kampaně #SayNo! na festivalu osobně podpořilo vedení Policie České republiky a ředitel NCOZ.** Nápad propagovat kampaň na filmovém festivalu pro děti velmi kladně hodnotil **Europol**.

Stejně tak Europol velmi pozitivně kvitoval v roce 2019 navázanou spolupráci se **Zdravotní pojišťovnou Ministerstva vnitra**, díky níž je v tomto roce kampaň propagována na velkých veřejných akcích pro děti, tj. Den s Policií a Olympiáda dětí a mládeže, a zároveň také v klientských centrech pojišťovny po celé České republice.

Preventivní produkty kampaně byly poskytnuty **dovnitř Policie ČR** jako materiál edukativního charakteru k dané problematice v rámci policejního školství a také jako materiál informativního charakteru pro SKPV o tématu sexuálního nátlaku a vydírání dětí v online prostředí napříč Evropskou unií. Dále vyšel v tomto roce shrnující článek NCOZ ke kampani v časopise *Policista* a v časopise *Drugs & Forensics Bulletin* vydávaném Národní protidrogovou centrálou. Článek se věnuje problematice sexuálního nátlaku a vydírání v online prostředí jako formě trestného činu proti dětem. Představuje celoevropskou preventivní kampaň s názvem „SayNo!“ (Řekni Ne!), a vyzdvihuje aktuálnost, důležitost a smysl národní kampaně. Závěrem poukazuje na nutnost a efektivnost dlouhodobé prevence v České republice.

INOVACE: Využití pohybových aktivit dětí jako vhodné formy socializace a tím pádem i prevence výskytu sociálně-patogenních jevů ve společnosti či potenciálního delikventního chování, a zejména v dnešní době jako nástroj prevence kybernetické kriminality.

Jedním z rizikových faktorů, proč se dítě může stát obětí sexuálního nátlaku a vydírání v online prostředí, je významně dlouhá doba strávená každý den na internetu a také absence či nedostatečná kontrola ze strany rodičů, kdy rodiče často ani neví, co jejich dítě na internetu dělá. Můžeme zvážit, zda řešením současné situace není posílení časové dotace a vlivu smysluplných volnočasových aktivit dětí zejména v organizované formě a pod odborným vedením adekvátně proškoleného personálu na úkor „nadužívání“ mobilních zařízení, přesunu života a trávení volného času ve virtuálním světě, ke kterému se děti mohou uchýlovat z mnoha důvodů, např. z nudy, velkého množství nevyužitého volného času, nedostatku zájmu rodičů, nedostatku možností a podmínek socializace v reálném životě apod. Z tohoto pohledu je možné spatřovat alternativu vhodných volnočasových aktivit a tudíž i možný prostředek prevence kybernetické kriminality např. v pohybových aktivitách dětí. Kromě možné kontrolované náplně volného času a socializačních účinků mají pohybové aktivity pozitivní vliv na prevenci sociálně-patologických jevů, agrese, šikany, kyberšikany. Navíc mají pohybové aktivity dětí nesporně pozitivní vliv na jejich zdraví, např. mají význam při prevenci nadváhy a obezity. Je již všeobecně známým faktem, že dnešní pasivní trávení volného času a nedostatek pohybu se negativně odráží na zdravotním stavu dětské populace.

Proto byla navázána spolupráce s Českým olympijským výborem (ČOV), jež z podstaty své historie a existence má v sobě také filozofii olympismu pracující s myšlenkou využití sportu s přesahem, tj. jako faktoru přispívajícího ke vzdělávání, výchově a rozvoji každého jedince, jeho osobnosti a sociálního života, a to celoživotně. Prostřednictvím ČOV bude NCOZ preventivně působit s kampaní **ŘEKNI NE!** - online sexuálnímu nátlaku a vydírání dětí v následujícím školním roce ve školách po celé České republice.

Navíc, již zakladatel českého tělocvičného spolku Sokol Dr. Miroslav Tyrš chtěl tělocvikem a kázní obrodit celý český národ, neboť tento český vlastenec usiloval o povznesení tělesného, duševního a mravního zdraví celého národa. Dbal nejen na fyzickou zdatnost, sílu a zdraví, nýbrž i na mravní a estetickou výchovu. Jeho tehdejší pokrokové ideály se rozšířily i do zahraničí.

Tento inovativní prvek nemá v původní anglické verzi Europolu svoji obdobu.

Přitom je to tak jednoduché. Jde vlastně o návrat ke kořenům, k základnímu principu lidského bytí, k jeho podstatě, tj. život je pohyb a pohyb je život.

PŘÍLOHY (doložení výstupů z projektu):

V souvislosti s výše uvedenými výsledky a výstupy realizovaného projektu národní kampaně **Řekni Ne! – online sexuálnímu nátlaku a vydírání dětí** si Vám tímto dovolujeme současně zaslat následující přílohy:

1. Poděkování zástupkyně ředitele OŘ MP Praha 1, kterého si velmi vážíme.
2. Ukázkou mediálního výstupu ke kampani, článek z festivalových novin Zlínfestu.
3. Preventivní komiksová brožura s názvem „ŘEKNI NE!“, kterou zasíláme ve fyzické podobě na základě pokynů uvedených v pravidlech soutěže na Vámi uvedenou adresu: Ministerstvo vnitra České republiky, odbor prevence kriminality, Na Štolou 3, 170 34 Praha 7.

6. Je možné tento projekt přenést do dalších lokalit?

Působnost projektu je **celorepubliková**.

7. Finanční náklady všech zapojených subjektů a zdroje financování.

Na základě vyhlášeného Programu MV ČR v oblasti prevence kriminality 2017 NCOZ v roce 2017 úspěšně žádala o finanční prostředky na prevenci kriminality na projekt „Řekni NE!“ ve výši 28000 Kč Ministerstvo vnitra ČR, odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality.